

Spaanse strafbal was in Oranje het enige schot op het doel van debuterende Pinoké keeper Marlieke Oltmans

Marlieke Oltmans grijpt in voordat Toos Bax kan toeslaan. Amsterdam-Pinoké 4—2.
(Foto Ger Dijkstra)

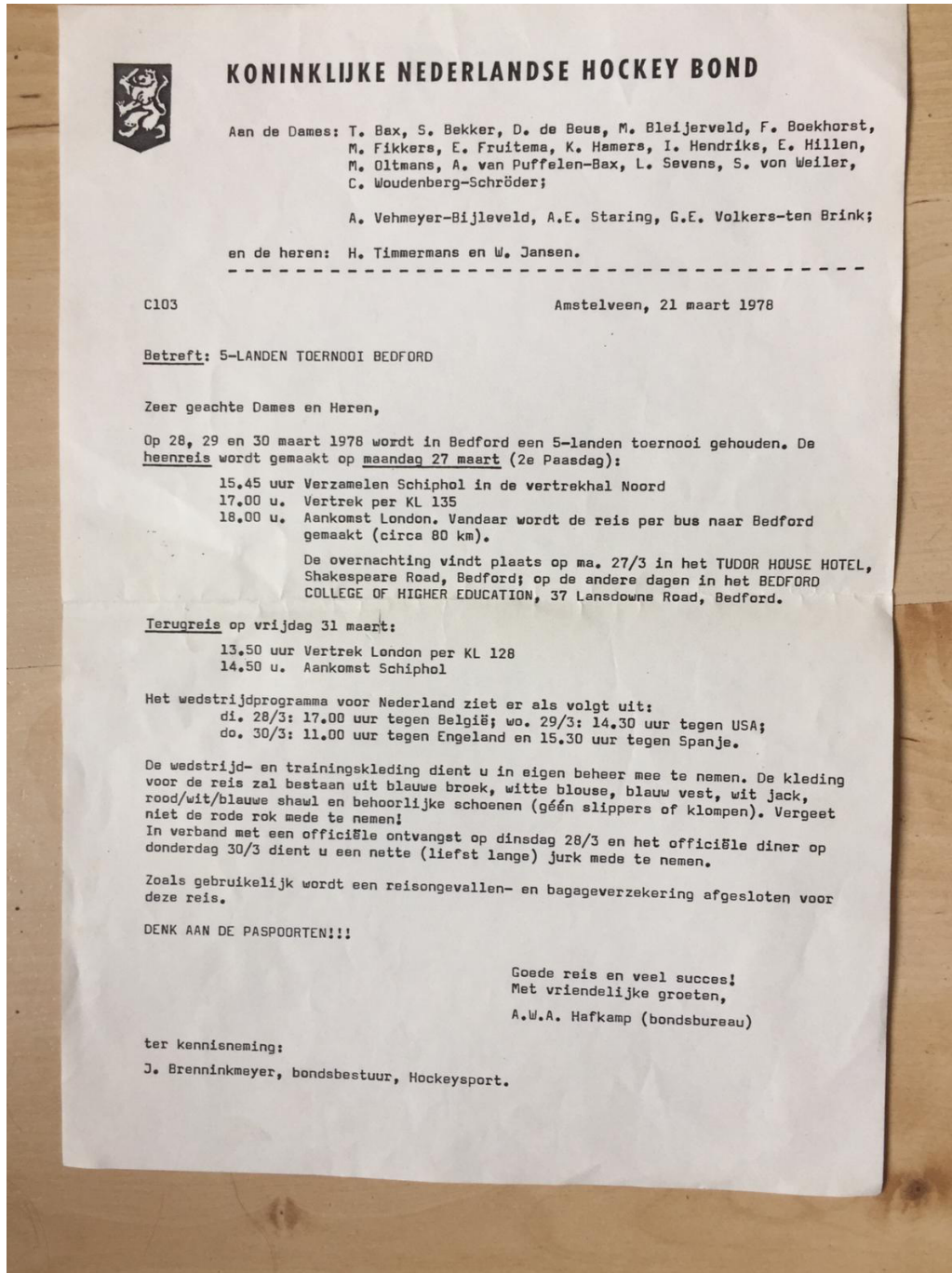
Maart 1977

Het Nederlands elftal is het hoogst haalbare voor een hockeyer. Slechts 866 spelers trokken ooit het shirt van Oranje aan. Voor tachtig van hen bleef het bij die ene keer. Zo ook voor Marlieke Oltmans die op 30 maart 1978 in Bedford debuteerde voor Nederland in het duel met Spanje (4-1).

Denk aan de paspoorten. Het is geschreven in kapitalen met daarachter drie uitroeptekens. Het was de laatste zin van de brief van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond aan de speelsters van Oranje. In de betreffende brief van 21 maart 1978 werden de internationals geïnformeerd over het vijflandentoernooi, dat een week later in het Engelse Bedford werd gespeeld.

Kledingvoorschriften

In de brief stond niet alleen het reis- en wedstrijdschema, maar ook de kledingvoorschriften voor de reis: 'behoorlijke schoenen (géén slippers of klompen)', en een 'nette (liefst lange) jurk' voor de ontvangst en het officiële diner. De brief eindigde met: goede reis en veel succes!

Brief van de KNHB aan de speelster van Oranje met informatie over het vijflanden-toernooi in het Engelse Bedford in 1978. Collectie Marlieke Oltmans.

‘Het was een intensieve trip’, herinnert Marlieke Oltmans zich de reis naar Bedford, een stadje op zo’n tachtig kilometer ten noorden van Londen. ‘We speelden vier wedstrijden in drie dagen, waarvan twee op de laatste dag. Op de eerste nacht na waren we ingekwartierd op de campus in Bedford. Er heerste een gezellig sfeer. We hadden een leuke groep meiden.’

Oranje-selectie

De selectie voor het vijflandentoernooi bestond uit veertien speelsters met een ervaren kern van onder andere Toos Bax, Maria Fikkers en Lisette Sevens en een jongere garde met Sophie von Weiler, Elsemieke Hillen en Det de Beus. Het evenement was de eerste grote klus voor de nieuwe bondscoach Huib Timmermans. Hij was eind 1977 Rietje Küper opgevolgd en daarmee de eerste mannelijke coach van de Oranje Dames.

Voor de destijds 25-jarige Oltmans – de oudere zus van de latere bondscoach Roelant Oltmans – was het haar eerste trip met Oranje. De keepster keek haar ogen uit.

‘Er was bediening tijdens het eten. Je moest je vinger opsteken en dan kwamen ze naar je toe. Dat had ik nog nooit meegemaakt. Ik kwam uit een gezin waar we zelf de handen uit de mouwen staken. Misschien dat de andere speelsters het wel gewend waren, maar ik had zoiets: wat overkomt mij hier?’

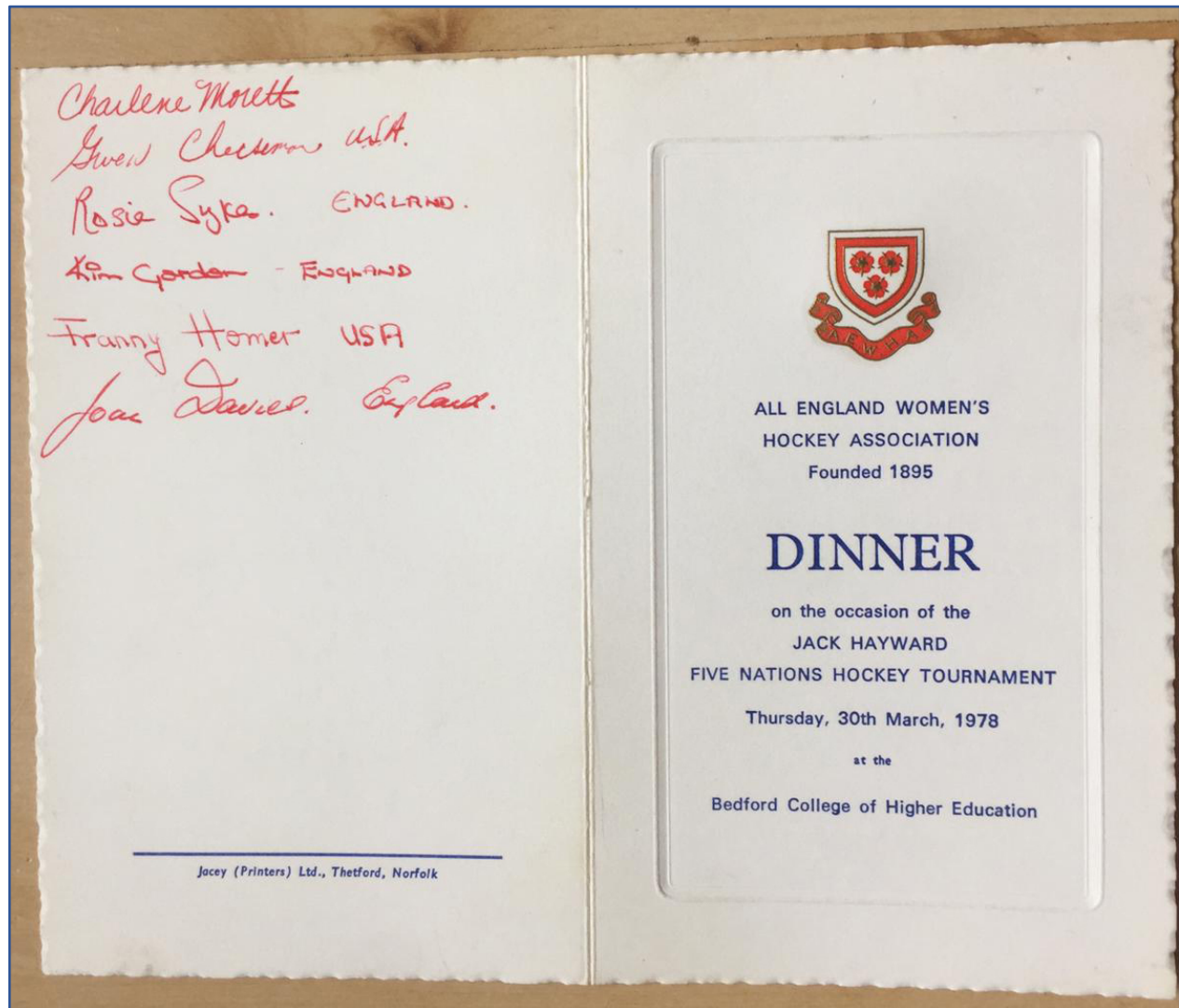

De serveersters staan te wachten totdat ze de speelsters van Oranje kunnen bedienen tijdens het vijflandentoernooi in het Engelse Bedford in 1978. Collectie Marlieke Oltmans.

Diner

Tijdens het officiële diner op de laatste avond in Bedford zaten de speelsters van de deelnemende teams door elkaar aan de tafels. Oltmans deelde een tafel met drie Engelse en twee Amerikaanse speelsters. ‘De gesprekken? Ik was in die tijd verlegen en stil, dus eerlijk gezegd zat ik een beetje mijn tijd uit’, bekent ze.

Oltmans dankte haar uitverkiezing voor de Oranje Dames mede aan haar topseizoen een jaar eerder. 'Ik speelde het seizoen van mijn leven. Ik heb heel wat strafballen gestopt', zegt Oltmans over 1976-1977 waarin ze met haar club Pinoké bijna landskampioen werd. Drie ploegen eindigden dat seizoen gelijk in punten en doelsaldo. Op basis van onderling resultaat werd Were Di uitgeroepen tot landskampioen ten koste van dus Pinoké en HTCC.

*Tafelindeling tijdens het officiële diner van het vijflandentoernooi in het Engelse Bedford in 1978.
Collectie Marlieke Oltmans.*

Een 'ongewone keepster'

Spelend zonder helm en haar lange blonde haren in een paardenstaart was Oltmans een opvallende verschijning in het doel van Pinoké. 'Het was normaal om zonder helm te spelen. De maskers deden rondom die tijd hun intrede, maar ik had er last van. Het belemmerde mijn gezichtsveld. Ik had wel altijd een beetje in', zegt Oltmans, die naar eigen zeggen een 'ongewone keepster' was. 'In die tijd bleven de keepsters op de lijn staan. Ik kwam mijn doel uit en liep op de aanvalsters af. Ik was ook een van de eersten die een bloksliding deed.'

Negen dagen voor vertrek naar het Engeland zat Oltmans in Amsterdam tegen Ierland voor het eerst op de bank tijdens een officiële interland. Ook in Bedford keek ze de eerste drie wedstrijden van de Oranje Dames vanaf de kant toe.

Op de bank

‘Ik heb vooral heel veel met Karien Hamers op de bank gezeten’, herinnert Oltmans zich. ‘Ik had er op zich niet zoveel problemen mee om op de bank te zitten, maar op een gegeven moment had ik wel zoiets: dit duurt lang.’

*Marlieke Oltmans zittend op het muurtje tijdens het vijflandentoernooi in het Engelse Bedford in 1978.
Collectie Marlieke Oltmans.*

Oltmans: ‘Vanaf de bank keek ik naar wat onze verdediging deed. Bij Pinoké speelde ik al jaren met dezelfde verdediging, dan weet je van elkaar wat je doet. Ik hoefde in het veld maar een gil te geven en ze wisten wat er ging gebeuren en andersom ook. Oranje was nieuw voor mij, dus ik wilde me wel goed voorbereiden.’

Eindzege vijflandentoernooi

De Oranje Dames openden het vijflandentoernooi met een 2-1 zege op België, gevolgd door overwinningen op de Verenigde Staten (2-0) en Engeland (3-1). Door de zege op de Engelsen was Nederland al zeker van de eindzege in Bedford. Later op de dag volgde het laatste duel tegen Spanje.

Oltmans kreeg voor dat duel van bondscoach Timmermans de voorkeur boven Det de Beus. De toen pas 20-jarige De Beus had vlak voor het toernooi haar debuut gemaakt tegen Ierland en zou in de jaren daarna uitgroeien tot een van de iconen van de Oranje Dames.

Det de Beus

'Wij waren twee totaal verschillende keepsters', begint Oltmans. 'Det was een lijnkeeper en ik bleef juist niet in het doel staan. Zij was heel lang, zette drie stappen naar voren en pakte de hoeken, terwijl ik klein was en veel meer de hoeken moest afdekken.'

'Ik had wel de indruk dat Huib (de bondscoach, red.) een voorkeur had voor Det als keeper. Ik kon daar wel mee leven. Het is zijn goed recht om te kiezen voor een andere type keeper, ik heb er nooit zo veel moeite mee gehad.'

Ik heb geen bal aangeraakt.

Keeperster Marlieke Oltmans over haar debuut in Oranje tegen Spanje in 1978

Hoewel de Oranje Dames met 4-1 wonnen, was het debuut van Oltmans tegen Spanje weinig enerverend. 'Ik heb geen bal aangeraakt. Na een overtreding van een verdediger kreeg Spanje een strafbal en die werd hoog in de kruising gepusht. Daar kon ik niet bij. Det had ook al niet zo veel te doen gehad, dus Huib had de keepers ook thuis kunnen laten', lacht Oltmans.

Vaantje van de Spaanse hockeyfederatie ter gelegenheid van het duel van de Oranje Dames tegen Spanje tijdens het vijflandentoernooi in het Engelse Bedford in 1978. Collectie Marlieke Oltmans.

Bedford was het eerste voorbereidingstoernooi op weg naar het WK in Madrid waar de Oranje Dames het goud veroverden. Oltmans maakte toen al geen deel meer uit van de selectie. Haar plek was inmiddels overgenomen door Jolien Mahler.

Bal in het gezicht

Een ongelukje op de training van Oranje had een streep gezet door de interlandloopbaan van Oltmans. Van een meter afstand kreeg ze een bal net onder haar neus in het gezicht. De bloeding kon worden gestelpt, maar tijdens een bekerduel van Pinoké tegen Groningen begon haar neus opnieuw hevig te bloeden. Het leidde ertoe dat Oltmans in het ziekenhuis werd opgenomen waar de bloedvaten werden dicht gebrand. Na de behandeling kreeg ze telefoon van de bondscoach.

‘Hij zei: we hebben besloten niet verder met je te gaan bij Oranje, want je zult nu wel bang zijn. Ik zei dat dát niet het geval was, maar als hij er zo over dacht, prima, het was zijn beslissing. Natuurlijk had ik er de pest in, want ik vond het een onzinnige reden.’

Selectie Oranje Dames voor vijflandentoernooi in het Engelse Bedford in 1978
Staand v.l.n.r.: manager Loek Vehmeijer, Toos Bax, Elsemieke Hillen, Fieke Boekhorst, Lisette Sevens, Maria Fikkers, Margriet Bleyerveld, Det de Beus, fysiotherapeut Wil Jansen, trainer-coach Huib Timmermans. Vooraan v.l.n.r.: Marlieke Oltmans, Sophie von Weiler, Suzan Bekker, Karien Hamers, Anneke van Puffelen, Eveline Fruitema, Cathy Woudenberg Foto: Hockey Sport/KNHB

Vrijblijvend

Oltmans logenstrafte de woorden door nog vier seizoenen voor Pinoké te spelen. Na haar sportieve loopbaan ging ze meteen aan de slag met coaching. ‘Ik vond het hartstikke leuk om in het Nederlands team te spelen. Ik had mij nooit druk gemaakt om Oranje, het was ook niet per se een doel. Ik had ook niet de indruk dat ik in aanmerking zou komen en was dan ook verrast dat ik een uitnodiging kreeg.’

‘Als je terugkijkt, denk je: waar waren we mee bezig? We trainden met Oranje op een gravelveld, omdat daar verlichting was. Nu lachen we erom. Er is in een halve eeuw veel veranderd. Toen dachten we dat we intensief bezig waren, maar als je ziet wat de spelers er nu allemaal voor moeten doen. Het was vroeger allemaal vrijblijvend.’

Mij werd gevraagd: wil je een keertje komen meetrainen met Oranje? Ja, dat is goed. Na afloop kreeg ik de vraag: vond je het leuk? Jazeker. Nou, blijf dan maar.'

Marlieke Oltmans (67) geniet van haar pensioen nadat ze jarenlang als technisch manager bij verschillende clubs actief was. Ook gaf ze namens de KNHB trainerscursussen.

Noot van de redactie van Pinoké-tijdslijnen.

Marlieke is sinds 2004 erelid van Pinoké. Haar vader Wout was dat ook al. En haar te vroeg overleden moeder Tet was lange tijd de drijvende kracht van de jeugdafdeling van Pinoké. Marlieke volgde in haar voetsporen. Tet overleed helaas voordat haar de eer kon worden toebedeeld die haar echtgenoot Wout en dochter Marlieke later wel kregen.